

การจัดการต้นทุนภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากภาวะสงคราม รัสเซีย-ยูเครน

Cost Management under Economic Crisis impact from State of War between Russian-Ukrainian

ธีรวัฒน์ ธวัลรัตน์โกคิน¹

Theerawat Thawanratphokin¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการในการกำหนดแนวทางการจัดการต้นทุนภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากภาวะสงครามรัสเซีย-ยูเครน กล่าวคือต้นทุนเป็นข้อมูลทางการบัญชีที่ใช้ในการตัดสินใจทางธุรกิจซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการองค์การในการบริหารจัดการองค์การให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งในด้านการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจเลือกทางเลือก รายละเอียดดังนี้

1. การจัดการต้นทุนระยะสั้น ด้วยการปิดทุกความเสี่ยง บริหารต้นทุนพลังงาน และดูแลชีพหลายเซน โดยจัดเตรียมวัตถุดิบให้มีปริมาณเพียงพอและอยู่ในต้นทุนที่เหมาะสม ทำสัญญาซื้อขายพลังงานล่วงหน้า พร้อมบริหารต้นทุนทางการเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และยืดหยุ่นปรับตัวตามสถานการณ์

2. การจัดการต้นทุนระยะยาว ในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พัฒนาสินค้าคาร์บอนต่ำ ปรับแผนโครงการลงทุนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และพิจารณาทบทวนโครงการลงทุนใหม่ที่กระทบกับการใช้เงินในระยะยาว

การจัดการต้นทุนทั้ง 2 ระยะทุนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านต้นทุนด้านพลังงานที่สูงมากยิ่งขึ้นที่มีผลกระทบจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน

คำสำคัญ : การจัดการต้นทุน, วิกฤตเศรษฐกิจ, ภาวะสงคราม

¹อาจารย์, ดร., สาขาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาเขตภาคเหนือ จังหวัดลำพูน

Lecture, Dr., Major Accounting Faculty of Accountancy, Thonburi University, Northern Campus, Lamphun Province.

Abstract

This academic paper aims to analyze the academic paper on cost management approaches during the economic crisis affected by the Russo-Ukrainian War. The importance of organizational management in managing the organization to achieve its objectives. both in terms of planning, controlling, and making alternative decisions details as follows:

1. Short-term cost management by closing all risks managing energy costs and controlling the supply chain by preparing raw materials in sufficient quantities and at reasonable costs. energy futures contract ready to manage financial costs to be at an appropriate level. and flexible to adjust according to the situation.

2. Long-term cost management in business especially the increase in the proportion of renewable energy and alternative energy Developing low-carbon products adjusting the investment project plan to suit the situation and reviewing new investment projects that affect the long-term use of money.

2 phases of cost management are important factors that will affect business operations that have been affected by the economic crisis, especially in terms of higher costs of energy affected by the Russian and Ukrainian wars.

Keywords: Cost Management, Economic Crisis, State of War

บทนำ

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา และชาติสมาชิกทั้งหลายแห่งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO) เหตุการณ์ที่ความรุนแรงเมื่อรัสเซียพยายามรุกคืบเข้าถึงกรุงเคียฟ นครหลวงของยูเครน ขณะที่รัสเซียถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจโดยชาติสมาชิก NATO อย่างต่อเนื่อง ถึงขั้นที่กำลังจะถูกตัดจากระบบการเงินโลก (หกชาติตะวันตกออกแถลงการณ์ร่วมกันเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2565) ว่าจะตัดธนาคารรัสเซียบางรายออกจากระบบ SWIFT โดยรัสเซียได้ตอบโต้โดยสั่งการให้กองกำลังที่รับผิดชอบด้านอาวุธนิวเคลียร์ "เตรียมพร้อมเป็นพิเศษ" ซึ่งเป็นระดับการแจ้งเตือนสูงสุดของกองกำลังขีปนาวุธทางยุทธศาสตร์ (Strategic Missile Forces) ของรัสเซีย (สุพริศร์ สุวรรณิก. 2565)

กล่าวได้ว่ารัสเซียเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 12 ของโลก คิดเป็นสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 1.75 ของเศรษฐกิจโลก และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่กว่าไทยประมาณ 3 เท่า ซึ่งก็ถือว่าเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจไม่ใหญ่มาก อย่างไรก็ตามรัสเซียเป็นผู้ส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์ที่สำคัญ โดยนอกจากเป็นผู้ส่งออกน้ำมันและก๊าซธรรมชาติรายใหญ่ของโลกแล้ว รัสเซียยังส่งออกไททานเนียม

ซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมผลิตเครื่องบินมากเป็นอันดับสองของโลก ส่งออกนิกเกิลซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการผลิตแบตเตอรี่สำหรับรถยนต์ไฟฟ้าอยู่ที่ร้อยละ 7 ของอุปทานโลก ส่งออกพัลลาเดียมซึ่งเป็นส่วนประกอบในการผลิตเซมิคอนดักเตอร์อยู่ที่ระหว่างร้อยละ 25-30 ของอุปทานโลก และเป็นผู้ส่งออกทองแดง อลูมิเนียม ผลิตภัณฑ์ไม้รายใหญ่ของโลกถึงแม้ขนาดเศรษฐกิจรัสเซียไม่ได้ใหญ่มากแต่รัสเซียมีสินค้าส่งออกที่มีความสำคัญต่อห่วงโซ่อุปทาน ดังนั้น การคว่ำบาตรรัสเซียจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตอย่างมีนัยสำคัญ และอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศในยุโรปซึ่งนำเข้าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจากรัสเซียเป็นหลัก โดยเยอรมนีนำเข้าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติอยู่ที่ร้อยละ 38 จากรัสเซีย โดยที่การผลิตไฟฟ้าในเยอรมนีอยู่ที่ร้อยละ 20 ใช้พลังงานจากก๊าซธรรมชาติ ปัญหารัสเซีย-ยูเครนมีผลกระทบโดยตรงต่อไทยในแง่ของราคาน้ำมันที่แพงขึ้นมาก ในขณะที่ในส่วนอื่น ๆ ไม่มีผลกระทบโดยตรงมากนักประเทศไทยจะได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะจากปัญหาเงินเฟ้อและปัญหาในห่วงโซ่อุปทานซึ่งจะทวีความรุนแรงมากขึ้นจากมาตรการคว่ำบาตรรัสเซีย (ฐนิตพงศ์ ชื่นภิบาล, 2565)

สำหรับประเทศไทยจะได้รับผลกระทบหลักจากราคาสินค้าโภคภัณฑ์และพลังงานที่สูงขึ้นรวมทั้งราคาของสินทรัพย์ในตลาดการเงินที่มีความผันผวนสูง ซึ่งไม่แตกต่างจากภาวะที่เกิดขึ้นทั่วโลกและหากสงครามยืดเยื้อบานปลาย อาจได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าของรัสเซีย โดยเฉพาะยุโรปที่ได้รับผลกระทบจากการคว่ำบาตรรัสเซียนั่นเอง ขณะที่ไทยมีส่วนส่งออกรายการค้าโดยตรงและการลงทุนจากรัสเซียและยูเครนค่อนข้างน้อย แต่มีส่วนนักท่องเที่ยวรัสเซียอยู่บ้างที่จะส่งผลกระทบต่อการบินตัวของท่องเที่ยวไทยโดยตรง ทั้งนี้ สิ่งที่น่าคิดต่อไปและสำคัญยิ่งกว่าคือ สงครามจะบานปลายเพียงใด มาตรการคว่ำบาตรรัสเซียที่ออกมาอย่างต่อเนื่องจะออกมาในรูปแบบไหนและรายละเอียดจะเป็นอย่างไร โดยเฉพาะการตัดรัสเซียจากระบบการเงินโลก อย่างไรก็ตามการลดปริมาณการส่งก๊าซครั้งล่าสุดของรัสเซียเป็นการกระทำ "เชิงกลยุทธ์" เพื่อให้ประเทศในยุโรปเก็บสะสมก๊าซสำรองได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยเหลือการต่อรองของรัสเซียในช่วงฤดูหนาวที่จะถึงนี้ ปริมาณก๊าซธรรมชาติที่รัสเซียส่งให้ยุโรปผ่านท่อ "นอร์ด สตรีม 1" (Nord Stream 1) ซึ่งเป็นหนึ่งในท่อส่งก๊าซหลักจากรัสเซียสู่ยุโรป ได้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 40 จากปริมาณที่สามารถส่งได้ แม้รัสเซียจะอ้างเรื่อง "ปัญหาทางเทคนิค" ส่วนประเทศต่างๆ ทั่วยุโรปก็รายงานปัญหาทำนองเดียวกัน สำหรับผู้ดำเนินธุรกิจพลังงานในอิตาลีระบุว่า ได้รับก๊าซเพียงครึ่งหนึ่งของปริมาณที่คาดว่าจะได้รับจากบริษัทก๊าซพรอม (Gazprom) ของรัสเซีย ขณะที่สโลวาเกียและออสเตรียก็ประสบปัญหาเดียวกัน อีกทั้งฝรั่งเศสไม่ได้รับก๊าซรัสเซียจากเยอรมนี ขณะที่โปแลนด์ บัลแกเรีย ฟินแลนด์ เดนมาร์ก และเนเธอร์แลนด์ถูกระงับการส่งก๊าซให้ หลังจากปฏิเสธที่จะชำระค่าก๊าซเป็นเงินสกุลรูเบิลของรัสเซีย (พิพัฒน์ เหลืองนฤมิตชัย และคณะ, 2565)

จากวิกฤตเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากภาวะสงครามรัสเซีย และยูเครนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางด้านต้นทุนที่ลุกลามไปยังทุกประเทศทั่วโลกทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวและใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการต้นทุนให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ

ผลกระทบทางด้านต้นทุนจากภาวะสงครามรัสเซีย-ยูเครน

ในขณะที่รัสเซียและยูเครนกำลังทำสงครามกัน ตลาดพลังงานโลกก็กำลังปั่นป่วนเนื่องจากมาตรการคว่ำบาตรและลดการใช้ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติจากรัสเซีย สามารถได้รวบรวมประเด็นที่เกิดขึ้น (กระทรวงพลังงาน, 2565) ดังนี้

1. ราคาน้ำมันดิบ Brent สูงขึ้น เนื่องจากการสถานการณ์สู้รบอันดุเดือดของรัสเซีย-ยูเครน ราคาน้ำมันดิบ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตรัสเซีย-ยูเครน เนื่องจากมาตรการคว่ำบาตรรัสเซียและบางบริษัทที่เลิกที่จะซื้อน้ำมันดิบจากรัสเซีย การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันโลกในช่วงที่ผ่านมาส่งผลให้พื้นฐานของตลาดหดตัวและเกิดความกังวลในประเด็นดังนี้ (1) การฟื้นฟูอุปสงค์ของน้ำมันโลก (2) การที่ประเทศ OPEC ผลิตน้ำมันได้น้อยกว่าแผนการผลิตที่ตกลงกันไว้ (3) น้ำมันดิบและน้ำมันสำรองของประเทศในกลุ่ม OECD กำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง (4) กำลังการผลิตน้ำมันดิบสำรองที่เสื่อมลงตามสภาพแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ท่ามกลางความเป็นไปได้ที่จะชะลอการผลิต และ (5) อุปสงค์น้ำมันเพิ่มมากขึ้นจากผลของราคาก๊าซธรรมชาติสูงขึ้น เนื่องด้วยน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นสินค้าทดแทนกันได้

2. ประเทศรัสเซียเป็นประเทศมหาอำนาจทางพลังงานโลก รัสเซียเป็นหนึ่งในประเทศผู้ผลิตและส่งออกน้ำมันดิบมากที่สุดในโลก ในปี 2559 รัสเซียได้ประกาศร่วมมือกับกลุ่มประเทศสมาชิก OPEC ปี 2564 รัสเซียเป็นผู้ส่งออกก๊าซธรรมชาติมากที่สุดในโลก ส่งออกไปทั้งหมด 8.9 พันล้านลูกบาศก์ฟุต คิดเป็นร้อยละ 36 ของการผลิตของประเทศ โดยที่กลุ่มประเทศที่นำเข้ามากที่สุด คือ กลุ่มประเทศ OECD ในยุโรป โดยเฉพาะเยอรมัน ตุรกี อิตาลี และฝรั่งเศส อีกทั้งรัสเซียยังเป็นผู้ส่งออกน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติเหลวมากเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากซาอุดีอาระเบีย รัสเซียส่งออกน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติเหลวไปทั้งหมด 4.7 ล้านบาร์เรลต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 46% ของการผลิตของประเทศ โดยจีนเป็นประเทศที่นำเข้ามากที่สุด นอกจากนี้รัสเซียยังเป็นผู้ส่งออกถ่านหินมากเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากอินโดนีเซียและออสเตรเลีย ส่งออกถ่านหินทั้งหมด 262 ล้านชั่งตังค์ โดยจีนเป็นประเทศที่นำเข้ามากที่สุด ยิ่งกว่านั้น รัสเซียมีปริมาณน้ำมันสำรองมากเป็นอันดับที่ 6 ของโลก โดยเมื่อสิ้นปี 2563 มีปริมาณ 108 พันล้านบาร์เรล คิดเป็นร้อยละ 6.2 ของปริมาณน้ำมันสำรองทั้งโลก มีปริมาณก๊าซธรรมชาติสำรองมากที่สุดของโลก มีปริมาณ 1,320 พันล้านลูกบาศก์ฟุต คิดเป็นร้อยละ 19.9 ของปริมาณก๊าซธรรมชาติสำรองทั้งโลก มีปริมาณถ่านหินสำรองเป็นอันดับ 2 ของโลก มีปริมาณ 162 พันล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 15.1 ของปริมาณถ่านหินทั้งโลก

3. ยุโรปเป็นประเทศปลายทางที่สำคัญของน้ำมันรัสเซีย ในปี 2564 รัสเซียผลิตน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติเหลว 10.1 ล้านบาร์เรลต่อวัน (ร้อยละ 14 ของการผลิตน้ำมันโลก) รัสเซียส่งออกทั้งหมด 4.7 ล้านบาร์เรลต่อวัน โดยส่งไปยุโรปประมาณร้อยละ 60 และเอเชียประมาณร้อยละ 35 โดยน้ำมันดิบที่ส่งออกหลัก คือ น้ำมันอูราล (Urals Blend) ทั้งนี้ การส่งออกน้ำมันของรัสเซียสามารถส่งออกได้หลายทาง อาทิ ผ่านทะเลบอลติก ทะเลดำ และน่านน้ำของญี่ปุ่น รัสเซียยังมีท่อขนส่งน้ำมันหลัก 2 ท่อ ได้แก่ (1) ท่อขนส่งน้ำมัน Druzhba ซึ่งทางเหนือจะส่งน้ำมันลอดผ่านเบลารุสไปถึงโปแลนด์และเยอรมัน ส่วนทางใต้จะขนน้ำมันดิบไปโรงกลั่นที่ฮังการี สโลวาเกีย และสาธารณรัฐเช็ก

(2) ท่อขนส่งน้ำมัน Eastern Siberia Pacific Ocean (ESPO) ซึ่งรัสเซียใช้ส่งน้ำมันไปสู่ตลาดเอเชีย โดยจีนได้นำเข้ามากกว่าครึ่งหนึ่งของการนำเข้าทั้งหมดของเอเชีย นอกจากน้ำมันดิบแล้ว รัสเซียซึ่งมีประสิทธิภาพในการกลั่นน้ำมันเป็นอันดับ 2 ของโลก ยังได้ส่งน้ำมันดีเซล แก๊สโซฮอลล์ และน้ำมันเชื้อเพลิงให้ยุโรปอีกด้วย

4. ยุโรปมีความเกี่ยวพันกับก๊าซธรรมชาติของรัสเซียอย่างเหนียวแน่น แม้ว่าจะมีความผันผวนตามฤดูกาล แต่การผลิตก๊าซธรรมชาติของยุโรปในระยะยาวกลับลดลงเนื่องจากข้อจำกัดของแหล่งก๊าซ Groningen ในเนเธอร์แลนด์และการลดลงของแหล่งก๊าซธรรมชาติในทะเลเหนือ ยุโรปสามารถเก็บสะสมก๊าซธรรมชาติสำรองไว้ได้มากถึง 100 พันล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเท่ากับร้อยละ 20 ของอุปสงค์รายปีของภูมิภาค ในช่วงปลายปี 2564 – ต้นปี 2565 แม้ว่าอุณหภูมิจะไม่หนาวนักและมีการใช้ก๊าซธรรมชาติอย่างระมัดระวัง แต่ปริมาณก๊าซที่เก็บไว้ยังเหลือน้อยกว่าร้อยละ 10 จากที่ควรจะเป็นในสถานการณ์ปกติ ส่งผลให้การทนต่อการลดทอนการนำเข้าก๊าซจากรัสเซียในช่วงเวลาที่ปริมาณก๊าซในคลังของยุโรปเองยังลดลงต่อเนื่องเป็นเรื่องที่ท้าทายมาก เนื่องจากยุโรป สามารถผลิตก๊าซใช้เองได้เพียงแค่ประมาณร้อยละ 15 เท่านั้น และอีกร้อย 85 ที่เหลือยุโรปต้องนำเข้าทั้งหมด ซึ่งร้อยละ 45 นำเข้ามาจากรัสเซีย

5. ก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) จะช่วยยุโรปให้พ้นวิกฤตได้หรือไม่ ? ในปี 2564 ยุโรปนำเข้า LNG จาก สหรัฐอเมริการ้อยละ 26 กาตาร์ร้อยละ 24 และรัสเซียร้อยละ 20 ด้วยอุปทานก๊าซธรรมชาติของยุโรปที่ถูกจำกัด ก๊าซธรรมชาติที่สำรองไว้น้อย และความแตกต่างกันค่อนข้างมากของราคาก๊าซในสหรัฐฯ และยุโรป ทำให้ยุโรปเพิ่มปริมาณการนำเข้า LNG จากสหรัฐฯ มากขึ้น แม้ว่ายุโรปจะมีศักยภาพในการแปรสภาพ LNG จากของเหลวให้กลับเป็นก๊าซ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านสัญญาการขนส่ง ศักยภาพการเปลี่ยนก๊าซเป็นของเหลวโลก และการแข่งขันกับตลาดเอเชีย ทำให้ยุโรปอาจเพิ่มปริมาณการนำเข้าได้ไม่มากนัก

ปัญหาต้นทุนของของตลาดก๊าซในยุโรปส่งผลให้ราคาก๊าซธรรมชาติในภูมิภาคเพิ่มสูงขึ้น ราคาก๊าซธรรมชาติ ไม่แน่นอนวันราคาในยุโรปอาจสูงกว่าของเอเชียด้วยซ้ำเพื่อดีงดูดอุปทานของก๊าซธรรมชาติเข้าสู่ภูมิภาค

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับต้นทุน

บัญชีต้นทุน เป็นหลักการบัญชีที่เกี่ยวกับการสะสมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจของฝ่ายจัดการ ทั้งเพื่อการวางแผน ควบคุม และการตัดสินใจในเรื่องอื่น ๆ โดยปกติแล้วการบัญชีต้นทุนจะทำหน้าที่หลักในการสะสมข้อมูลทางด้านต้นทุนที่เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต เพื่อคำนวณหาต้นทุนของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งใช้ประมาณมูลค่าของสินค้าคงเหลือ นอกจากนี้การบัญชีต้นทุนยังเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประมาณหรือการพยากรณ์ต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อการตัดสินใจอีกด้วย ซึ่งในส่วนนี้เองจึงทำให้การบัญชีต้นทุนเข้ามามีบทบาทเพื่อการตัดสินใจของฝ่ายจัดการ ในปัจจุบันนี้การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและการผลิตได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เช่น

การนำเครื่องจักรกล เครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต เป็นต้น การนำบัญชีต้นทุนเข้ามาใช้เพื่อทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านต้นทุนที่ถูกต้อง และมีความสามารถที่จะให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจแก่ฝ่ายจัดการได้อย่างรวดเร็ว ทันสมัย และเชื่อถือได้จึงเป็นสิ่งที่นักบัญชีต้นทุนจะต้องมีความเข้าใจ และสามารถที่จะประยุกต์การบัญชีต้นทุนให้ใช้ได้กับลักษณะของธุรกิจต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์, 2565) กล่าวไว้ดังนี้

การบัญชีต้นทุน (Cost Accounting) จัดเป็นวิธีการทางบัญชีที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลทางด้านต้นทุนของธุรกิจ ประเภทอุตสาหกรรม โดยมีวัตถุประสงค์พื้นฐานในการจัดทำรายงานทางการเงินตลอดจนวิเคราะห์ และจำแนกข้อมูลเพื่อใช้ในการบริหารต้นทุน (Cost Management) ตามความต้องการของผู้บริหาร ในปัจจุบันนี้ไม่ใช่แต่กิจประเภทอุตสาหกรรมเท่านั้น ที่จะต้องใช้วิธีการทางบัญชีหรือข้อมูลของบัญชีต้นทุน แต่ยังมีธุรกิจอีกหลายประเภท เช่น โรงแรม โรงพยาบาล โรงเรียน มหาวิทยาลัย ธนาคาร บริษัทเงินทุน บริษัทสายการบิน และกิจการอื่น ๆ อีกมากมายที่ได้มีการนำวิธีการบัญชีต้นทุนไปประยุกต์ใช้เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญของข้อมูลทางบัญชีต้นทุนพอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนการผลิต ตลอดจนถึงต้นทุนขาย (Cost of goods sold) ประจำงวด ซึ่งจะนำไปหักออกจากรายได้ในงบกำไรขาดทุน เพื่อจะช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบผลการดำเนินงานของกิจการว่ามีผลกำไรหรือขาดทุนอย่างไร

2. เพื่อใช้ในการตีราคาสินค้าคงเหลือ (Inventory Evaluation) ในธุรกิจอุตสาหกรรม สินค้าคงเหลือที่จะปรากฏในงบแสดงฐานะการเงินจะประกอบด้วย วัตถุดิบ งานระหว่างผลิต และสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งการแสดงผลค่าของสินค้าคงเหลือเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง หรือใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุดจำเป็นต้องอาศัยวิธีการทางบัญชีต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจวางแผนและควบคุม (Planning and Control) ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถดำเนินธุรกิจไปอย่างมีแบบแผน และบรรลุเป้าหมายตามความต้องการของธุรกิจ ในที่สุด นอกจากนี้ข้อมูลทางบัญชีต้นทุนยังช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบถึงความผิดพลาดหรือจุดบกพร่องในการดำเนินธุรกิจ เพื่อหาทางกำหนดวิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้อย่างทันท่วงที

4. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อตัดสินใจ (Decision Making) ทั้งนี้ในการดำเนินธุรกิจ ผู้บริหารมักจะต้องประสบปัญหาที่จะต้องทำการแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในระยะสั้น หรือปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อในระยะยาวก็ตาม เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับการรับใบสั่งซื้อพิเศษ การปิดโรงงานชั่วคราว การเพิ่ม ลดรายการผลิต การตั้งราคาสินค้า การวิเคราะห์กำไร การกำหนดกลยุทธ์ในการประมูลงาน เป็นต้น

ขอบเขตของหลักการบัญชีได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ บัญชีการเงิน (Financial accounting) และบัญชีต้นทุน (Cost Accounting) ซึ่งบัญชีการเงิน นั้นค่อนข้างที่จะมีขอบเขตกว้าง

เนื่องจากเป็นบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทางการเงินเพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอก เช่น ผู้ถือหุ้น นักลงทุน เจ้าหนี้ เป็นต้น การวิเคราะห์ทางการเงินจึงเป็นเครื่องมือที่จะให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจแก่บุคคลต่าง ๆ ดังกล่าว เช่น นักลงทุนก่อนที่จะตัดสินใจลงทุนในธุรกิจใดก็จะต้องทำการวิเคราะห์ทางการเงินของกิจการหรือธุรกิจนั้น ๆ เสียก่อน ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบถึงความเสี่ยง และความเป็นไปได้ที่จะตัดสินใจลงทุนในธุรกิจนั้น เป็นต้น และด้วยเหตุผลที่ว่า งบการเงินนี้จะต้องจัดทำขึ้นเพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอก ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ดังนั้น งบการเงินจัดทำขึ้นตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน และมาตรฐานการบัญชี และจากการจัดทางการเงินภายใต้หลักการบัญชีที่ยอมรับกันทั่วไปนี้เอง จึงทำให้ข้อมูลทางการเงินที่ปรากฏในงบการเงินเป็นข้อมูลในอดีตทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะการจัดทางการเงินที่เสนอต่อบุคคลภายนอกนี้ควรจะต้องมีความถูกต้องแน่นอน มีหลักฐาน และเชื่อถือได้นั่นเอง

บัญชีต้นทุน เป็นหลักการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการสะสมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ทั้งเพื่อการวางแผน ควบคุม และการตัดสินใจในเรื่องอื่น ๆ โดยปกติแล้วการบัญชีต้นทุนจะทำหน้าที่หลักในการสะสมข้อมูลทางด้านต้นทุนที่เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต เพื่อคำนวณหาต้นทุนของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งใช้ประมาณมูลค่าของสินค้าคงเหลือ นอกจากนี้การบัญชีต้นทุนยังเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประมาณหรือการพยากรณ์ต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อการตัดสินใจอีกด้วย ซึ่งในส่วนนี้เองจึงทำให้การบัญชีต้นทุนเข้ามามีบทบาทเพื่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ในปัจจุบันนี้การพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและการผลิตได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เช่น การนำเครื่องจักรกล เครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต เป็นต้น การนำบัญชีต้นทุนเข้ามาใช้เพื่อทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านต้นทุนที่ถูกต้อง และมีความสามารถที่จะให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจแก่ฝ่ายบริหารได้อย่างรวดเร็ว ทันสมัย และเชื่อถือได้จึงเป็นสิ่งที่นักบัญชีต้นทุนจะต้องมีความเข้าใจ และสามารถที่จะประยุกต์การบัญชีต้นทุนให้ใช้ได้กับลักษณะของธุรกิจต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการต้นทุนภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจ

การจัดการต้นทุนเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย เพื่อให้องค์กรสามารถแข่งขันได้และประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ องค์กรส่วนใหญ่มักจะกำหนดกลยุทธ์หลังจากได้ศึกษาโอกาสและอุปสรรค รวมถึงข้อกำหนดที่องค์กรจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมและการแข่งขัน ในขณะที่เดียวกันองค์กรก็ต้องตระหนักถึงจุดแข็งและจุดอ่อนที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการผลิตทั้งในเชิงลึกและความกว้าง โดยพิจารณาถึงทักษะ และระบบแรงจูงใจในการเสริมสร้างศักยภาพของพนักงานที่มีต่อระดับของการปฏิบัติงานไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นหากองค์กรต้องตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ที่จะเพิ่มมูลค่าให้กับลูกค้า กลยุทธ์การบริหารต้นทุนจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในกระบวนการวางแผนและการนำไปปฏิบัติด้วยการบริหารจัดการต้นทุนต่ำ เพื่อให้มี

ส่วนแบ่งกำไรที่เพิ่มขึ้นด้วยภายใต้สภาวะแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูง เทคนิคการบริหารต้นทุนเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ (ณัฐพร มโนรณพานิช, 2564) ปรับเปลี่ยนแนวคิดให้สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันในตลาดที่มีเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงเป็นที่มาของการพัฒนากลยุทธ์การบริหารต้นทุนยุคใหม่ที่สำคัญ ดังนี้

วงจรกิจิตต้นทุน (Life-Cycle Costing)

วงจรกิจิตต้นทุน เป็นแนวคิดในการคำนวณต้นทุนสินค้าหรือบริการที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในระยะยาว โดยนำเอาต้นทุนตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์มาคิดเป็นต้นทุนของสินค้าหรือบริการ โดยแนวคิดวงจรกิจิตต้นทุนจะเหมาะสำหรับใช้ในการกำหนดราคาขายสินค้า และการวัดประสิทธิภาพการทำกำไรของสินค้าหรือบริการในระยะยาว แนวคิดวงจรกิจิตต้นทุนจึงถือว่าสินค้าที่ผลิตนั้นจะประกอบไปด้วยต้นทุนที่สำคัญ 3 ส่วนดังนี้ 1) ต้นทุนก่อนการผลิต (Upstream Costs) เป็นต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาและต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสินค้า 2) ต้นทุนการผลิต (Manufacturing Costs) เป็นต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต และ 3) ต้นทุนหลังการผลิต (Downstream Costs) เป็นต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการตลาดและการจัดจำหน่ายสินค้าและต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการลูกค้า (Simoes, Costa Pinto, Simoes, & Bernardo, 2013)

การบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management: TQM)

ระบบสินค้าคงเหลือแบบทันเวลาพอดี คือ การผลิตสินค้าในปริมาณและภายในเวลาที่ลูกค้าต้องการเท่านั้น เป็นการวางแผนในการจัดเตรียมปัจจัยการผลิตในปริมาณที่เพียงพอ เป็นระบบการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสินค้าหรือบริการอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนในกิจการ มีผลทำให้สินค้าที่ผลิตออกมามีคุณภาพดี ไม่มีของเสียหรือของมีตำหนิ กิจการจึงต้องมีการควบคุมคุณภาพการผลิตที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วม เพื่อให้การผลิตในทุกขั้นตอนไม่เกิดปัญหา ดังนั้น ในกระบวนการผลิตพนักงานทุกคนจะต้องควบคุมคุณภาพการผลิตสินค้าหรือบริการให้ได้ตรงหรือเกินกว่าความต้องการของลูกค้า การประยุกต์ใช้การบริหารคุณภาพในกิจการ จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของสินค้าหรือบริการเพื่อให้ลูกค้าพึงพอใจสูงสุด เป็นการทำให้กิจการมีศักยภาพในการแข่งขัน มีความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน และเป็นแนวทางที่ช่วยให้องค์กรสามารถลดต้นทุนในการผลิตและการดำเนินงานได้ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อการผลิตแล้ว ยังทำให้ทุกกระบวนการมีความคล่องตัว และประสานงานกันเป็นอย่างดีก่อให้เกิดพัฒนาการขององค์กรในระยะยาว (Barron & Gjerde, 1996)

ระบบการผลิตแบบลีน (Lean Manufacturing)

ระบบการผลิตแบบลีน เป็นวิธีของระบบการจัดการที่ได้รับการยอมรับทั่วโลกว่าเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการผลิตที่มีความเป็นเลิศให้ความสำคัญกับการลดระยะเวลา และลดต้นทุนในการผลิตสินค้าและบริการ สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว จุดประสงค์และ

เป้าหมายที่สำคัญคือ การทำให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืนในทุกสภาพแวดล้อมของการแข่งขันที่รุนแรง ด้วยกลยุทธ์ลดต้นทุนเพิ่มประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ทั้งในด้านคุณภาพราคาและการส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการ (Maskell and Baggaley, 2006) และยังช่วยให้เกิดการพัฒนาระบบการบริหาร โดยทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรเข้าด้วยกัน ด้วยวิธีการบริหารห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain Management) ในปัจจุบัน ระบบการผลิตแบบลีน ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวโน้มด้านการผลิต ที่เน้นการไหลของงานอย่างต่อเนื่อง โดยปราศจากความสูญเสียและความสิ้นเปลือง หลักสำคัญแบบลีนมี 5 แนวทางคือ 1) การระบุคุณค่าของสินค้าบริการสู่ลูกค้า เพื่อสนองความพึงพอใจความคาดหวังของลูกค้าเป็นหลัก 2) การระบุสายธารแห่งคุณค่า ทำให้เกิดคุณค่าในตัวสินค้าและบริการ 3) การดำเนินการให้เกิดกระบวนการไหลอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสียเปล่า 4) กระบวนการดึงกลับจากความต้องการของลูกค้าเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการผลิตและการขาย โดยที่ลูกค้าเป็นตัวกำหนดจำนวนสินค้าที่กิจการจะทำการผลิต ซึ่งแตกต่างจากการผลิตแบบผลึกที่กิจการทำการผลิต โดยไม่พิจารณาถึงความต้องการของลูกค้าและ 5) การพยายามปรับปรุงแก้ไขไปสู่ความเป็นเลิศ เพื่อนำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน (Stenzel, 2007)

ระบบการผลิตแบบทันเวลา (Just-In-Time Manufacturing System)

ระบบการผลิตแบบทันเวลา เป็นระบบที่เน้นการดำเนินงานแบบทันเวลาในทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การจัดส่งปัจจัยการผลิตจากผู้จัดจำหน่ายที่จะต้องจัดส่งให้ตรงตามตารางที่กำหนดในแต่ละขั้นตอน ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีงานระหว่างทำคงเหลือระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ ไปจนกระทั่งการจัดส่งสินค้าให้ลูกค้า โดยจะต้องจัดส่งได้ทันทีที่ผลิตสินค้าเสร็จ ไม่เหลือสินค้าสำเร็จรูปไว้ในคลังสินค้า (Zero Stock) หรือน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น ซึ่งจะสามารถช่วยลดต้นทุนให้กับกิจการ โดยการผลิตแต่ละครั้งจะผลิตเท่าที่ลูกค้าสั่งซื้อหรือเท่าที่จำเป็น โดยลดการสิ้นเปลืองที่ไม่ได้ก่อให้เกิดมูลค่าใด ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การมีสินค้าคงคลังมากเกินไป การมีพื้นที่โรงงานมากเกินไป และทำให้เกิดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่สูญเปล่า เป็นต้น แบบทันเวลาจะบันทึกต้นทุนสินค้าเมื่อสินค้าผลิตเสร็จ เนื่องจากกระบวนการผลิต ไม่ได้มีการแบ่งแยกเป็นแผนก ซึ่งต่างจากระบบบัญชีต้นทุนเดิม ที่จะต้องมีการบันทึกบัญชีต้นทุนสินค้า ตั้งแต่เริ่มซื้อวัตถุดิบจนกระทั่งผลิตเสร็จ 2) การบันทึกบัญชีวัตถุดิบและงานระหว่างผลิตในบัญชีเดียวกัน ระบบบัญชีต้นทุนแบบทันเวลา จะบันทึกบัญชีวัตถุดิบและงานระหว่างผลิตในบัญชีเดียวกัน โดยใช้ชื่อว่าวัตถุดิบและงาน ในกระบวนการผลิต เนื่องจากในระบบการผลิตแบบนี้ เมื่อกิจการได้รับวัตถุดิบจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการผลิตทันที โดยไม่ได้เก็บเข้าคลังสินค้า ทำให้การได้รับวัตถุดิบแทนที่จะเกิดขึ้นพร้อมกับการนำวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต โดยระบบการผลิตแบบทันเวลา เป็นแนวคิดที่เน้นความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่องในการยกระดับคุณภาพสินค้าให้สูงขึ้น และลดของเสียจากการผลิตให้น้อยลง สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้เร็ว พนักงานทุกคนมีส่วนรวมที่จะต้องช่วยกันแก้ปัญหาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในการผลิต เพื่อไม่ให้เกิดการผลิตหยุดชะงักเป็น

เวลานาน ถือเป็นแนวทางปฏิบัติของการบริหารจัดการที่มีความสำคัญต่อการวัดความสำเร็จของกลยุทธ์การผลิตอีกวิธีหนึ่งของการบริหารต้นทุนในยุคปัจจุบัน (Alles, Datar, & Lambert, 1995)

เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าหน้าที่งานของผู้บริหารองค์การประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การอำนวยความสะดวก และการควบคุม ซึ่งในการทำงานตามหน้าที่งานดังกล่าวของผู้บริหารองค์การจำเป็นต้องใช้ประโยชน์สารสนเทศประกอบการตัดสินใจดำเนินการ โดยหน้าที่การวางแผนเป็นหน้าที่สำคัญหน้าที่แรกที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้แผนงานสำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินงานของส่วนงานต่าง ๆ ในองค์การ สารสนเทศเพื่อการบริหารงานจัดแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สารสนเทศภายในซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อนของกิจการ และสารสนเทศภายนอก ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสและอุปสรรคที่กิจการจะได้รับ กล่าวคือ ในการวางแผนการดำเนินการของกิจการใด ๆ นั้น ต้องอาศัยหลักการของการ “รู้เรา” และ “รู้เขา” ก่อนที่จะกำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อถือปฏิบัติต่อไป จุดแข็ง คือสิ่งภายในที่กิจการต้องรักษาไว้และใช้ประโยชน์ในการแข่งขัน จุดอ่อน คือสิ่งที่ภายในกิจการต้องแก้ไขและกำจัดออกให้มากที่สุด โอกาส คือสิ่งภายนอกอันเป็นช่องทางที่กิจการสามารถที่จะเข้าไปขยายงานและเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้ อุปสรรค คือสิ่งภายนอกที่จะสกัดกั้นไม่ให้กิจการดำเนินไปด้วยความราบรื่น และได้มีนักวิชาการหลายกลุ่ม และสถาบันวิชาชีพหลายสถาบัน ให้ความหมายของคำว่า “ต้นทุน” ไว้มาก โดยสรุปแล้วไม่มีความแตกต่างกันนัก สามารถสรุปได้ว่า ต้นทุน คือ ทรัพยากรที่กิจการเสียไป หรือจะต้องเสียในอนาคต เพื่อให้ได้สินทรัพย์อันอาจคือสินค้าหรือบริการกลับมาเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป โดยทรัพยากรดังกล่าวจะต้องวัดมูลค่าออกมาเป็นตัวเงิน ซึ่งโดยปกติจะวัดมูลค่า ณ วันที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นนั้น และต้นทุนที่ถูกนำมาหักจากรายได้เพื่อวัดผลการดำเนินงานในงวดบัญชี เรียกว่า “ค่าใช้จ่าย” อนึ่ง ระยะเวลาของการเกิดขึ้นของต้นทุนและค่าใช้จ่ายอาจเป็นเวลาเดียวกัน หรือ ต่างเวลา กัน ขึ้นกับลักษณะของรายการหรือเหตุการณ์ทางการบัญชี ต้นทุนบางรายการเกิดขึ้นเป็นเวลาระยะหนึ่งในสภาพของสินทรัพย์แล้วจึงจะเปลี่ยนสภาพเป็นค่าใช้จ่าย ตัวอย่าง ต้นทุนการผลิตสินค้าเพื่อขาย จะรับรู้เป็นสินทรัพย์ คือ สินค้าสำเร็จรูป และเมื่อขายไปจะเปลี่ยนสภาพเป็นค่าใช้จ่าย เรียกว่า ต้นทุนสินค้าขาย ในขณะที่ต้นทุนบางรายการเกิดขึ้นแล้วเปลี่ยนสภาพเป็นค่าใช้จ่ายทันที ตัวอย่าง ต้นทุนทางการตลาดในการโฆษณาและส่งเสริมการขาย จะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในการขายเมื่อเกิดรายการค้า

บทสรุป

การจัดการต้นทุนถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ถูกนำมาใช้เพื่อการอธิบายผลการดำเนินงานต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจซึ่งมีหลักฐานอ้างอิงสามารถทำการตรวจสอบได้โดยเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลทางด้านอื่นระบบบัญชีจึงเป็นแหล่งสะสมข้อมูล ที่มีความหมายต่อการดำเนินธุรกิจ เช่น ข้อมูลรายรับ รายจ่าย ต้นทุนการผลิต จำนวนสินค้าที่จำหน่าย จำนวนสินค้าคงเหลือ เป็นต้น ซึ่งหากผู้ประกอบการเอสเอ็มอี สามารถบริหารจัดการระบบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

ระบบบัญชีจะเป็นเครื่องมือที่มีส่วนช่วยผู้ประกอบการในการวิเคราะห์ การตรวจสอบ และตัดสินใจทางธุรกิจได้มาก เพียงเพื่อต้องการทราบรายละเอียดการดำเนินธุรกิจเบื้องต้น แต่ด้วยภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบัน การทราบรายละเอียดการดำเนินธุรกิจเพียงเบื้องต้นอาจไม่เพียงพอ อีกต่อไป อันจะนำมาซึ่งความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจที่สูงขึ้น การจัดทำระบบบัญชีที่ได้มาตรฐานจะช่วยแสดงสถานะทางการเงิน สถานะการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ ได้ง่าย ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยผู้ประกอบการเอสเอ็มอีในการวิเคราะห์และตัดสินใจทางธุรกิจได้ดีขึ้น และยังเป็นการสร้างระบบการตรวจสอบเพื่อรองรับการเติบโตของธุรกิจในอนาคต สำหรับข้อมูลทางทางด้านต้นทุนมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจในทุกลำดับขั้น นับตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ เช่น การใช้งบการเงินที่แสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของธุรกิจ ให้ผู้บริหารทราบถึงศักยภาพของบริษัทเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ของธุรกิจได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ระบบข้อมูลทางบัญชียังถูกนำมาใช้ประกอบการกำหนดวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ขององค์กรรวมไปถึงการวิเคราะห์ต้นทุนและกำไร เพื่อทราบถึงจุดคุ้มทุน อัตราผลตอบแทนทางการเงินจากการลงทุนต่างๆ ตามแผนกลยุทธ์ขององค์กรธุรกิจที่ตั้งไว้ ขณะที่ในระหว่างนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติงานจริง ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อการสั่งการ และจูงใจพนักงานในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ และใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อตรวจสอบว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคใดเกิดขึ้น เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน หรือวางแผนใหม่สำหรับระยะเวลาต่อไป

การบริหารจัดการเรื่องต้นทุน องค์กร การปรับปรุงระบบต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ควบคุมและลดทอนเรื่องอื่น ที่ไม่จำเป็นต้องทำในช่วงนี้ลง นำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ไปลงในเรื่องที่สำคัญ และจำเป็นในอนาคต เพื่อให้เกิดการเติบโตในระยะยาวเมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัว เพราะเมื่อถึงเวลาที่โลกเดินหน้าได้ แต่ “เรา” ยังคล้าหาทางเดินไม่เจอ อาจทำให้ธุรกิจตกอยู่ในอันตราย และในไม่ช้าอาจต้องปิดตัวลง การใช้ประโยชน์ต้นทุนขององค์กรธุรกิจ ส่งผลต่อนักบัญชีในการเลือกและใช้วิธีการคิดต้นทุนเพื่อจัดทำรายงานเพื่อนำเสนอทั้งภายนอกและภายในกิจการ โดยมีหลักการและวิธีการนำเสนอต่างกัน เนื่องจากการใช้ประโยชน์ต่างกัน และการบริหารบัญชีถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ภาคธุรกิจไม่ควรมองข้าม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะ วิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งหากภาคธุรกิจสามารถบริหารระบบบัญชีภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำข้อมูลทางบัญชีมาประยุกต์ใช้ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ การควบคุม การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขงานจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผน ดำเนินการธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถจัดการได้ดังนี้

การจัดการต้นทุนระยะสั้น ด้วยการปิดทุกความเสี่ยง บริหารต้นทุนพลังงาน และดูแลชีพพลายเซน โดยจัดเตรียมวัตถุดิบให้มีปริมาณเพียงพอและอยู่ในต้นทุนที่เหมาะสม ทำสัญญาซื้อขายพลังงานล่วงหน้า พร้อมบริหารต้นทุนทางการเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และ ยืดหยุ่นปรับตัวตามสถานการณ์ โดยติดตามสถานการณ์ต้นทุนพลังงาน วัตถุดิบที่สูงขึ้นตามกลไกตลาดอย่างใกล้ชิด เพื่อปรับกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจให้ทันท่วงที และพยายามให้เกิดผลกระทบกับลูกค้าให้น้อยที่สุด

การจัดการต้นทุนระยะยาว ด้วยการเร่งแนวทาง ESG 4 Plus (มุ่ง Net Zero – Go Green – Lean เหลือมลพิษ – ย้ำร่วมมือ) ในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พัฒนาสินค้าคาร์บอนต่ำ เพื่อมุ่ง Net Zero 2050 2. ปรับแผนโครงการลงทุนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น ยังคงเดินหน้าโครงการปิโตรเคมีครบวงจร Long Son Petrochemicals Company Limited (LSP) ในเวียดนามที่มีความคืบหน้าตามแผนร้อยละ 91 โดยจะเริ่มดำเนินการเชิงพาณิชย์ได้ในครึ่งปีแรกของปี 2566 และพิจารณาทบทวนโครงการลงทุนใหม่ที่กระทบกับการใช้เงินในระยะยาว

บรรณานุกรม

- กระทรวงพลังงาน. (2565). *Russia-Ukraine Crisis: Implications for Global Oil & Gas Markets*. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://webkc.dede.go.th/testmax/node/6136>
- ฐนิตพงศ์ ชื่นภิบาล. (2565). *ผลกระทบจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน*. กรุงเทพฯ : บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน กรุงศรี จำกัด.
- นัฏพร มโนรณพานิช. (2564). *กลยุทธ์การบริหารต้นทุนในวิกฤตโควิด 19*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- พิพัฒน์ เหลืองนฤมิตชัย และคณะ. (2565). *ความขัดแย้งยูเครน-รัสเซีย กับผลกระทบต่อเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ : กลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร.
- สุพริศร์ สุวรรณิก. (2565). *รัสเซีย-ยูเครน : ความขัดแย้งโลกกระทิก*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- อนุรักษ์ ทองสุขโขวงศ์. (2565). *การบัญชีต้นทุน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- Alles, M., Datar, S.M., & Lambert, R.A. (1995). *Moral hazard and management control in just-in-time Settings*. *Journal of Accounting Research*.
- Barron, J. M., & Gjerde, K. P. (1996). *Total quality management (TQM): Theory and an empirical Test*. *Journal of Economics and Management Strategy*.
- Maskell, B.H., & Baggaley, B.L. (2006). *Lean accounting: What's it all about?*. Retrieved on December 9, 2022, form <http://www.leanaccountingsummit.com>.
- Simoes, C. (2013). *Integrating environmental and economic life cycle analysis in product development*. A material selection case study. *The International Journal of Life Cycle Assessment*.
- Stenzel, J. (2007). *Lean accounting: Best practices for sustainable integration*. New Jersey. John Wiley & Sons.